

Kjære Paul,

Med stor interesse har jeg lest dit brev av 1.4.52 samt indlagte artikkel av dr. Scharffenberg. Artikkelen lider, som så meget andet, som er skrevet om Quisling, av at den bygger på ting som er "hørt" o.s.v. ~~Man kan ikke påstå at Quisling var en tysk agent som var utvilsomt en sandhets søker, men også et menneske som vel også er utsatt for en propagandas massepsykologiske virkning. Dette er helt ut menneskelig. Den voldsomme propaganda som i 1945 ble satt ind mot N.S. kan vanskelig ha latt være å påvirke noe menneske.~~ Det er ikke for å kritisere dr. Scharffenberg, jeg nevner dette. Han er utvilsomt en sandhets søker, men også et menneske som vel også er utsatt for en propagandas massepsykologiske virkning. Dette er helt ut menneskelig. Den voldsomme propaganda som i 1945 ble satt ind mot N.S. kan vanskelig ha latt være å påvirke noe menneske.

Scharffenberg skriver som sitt eget kommentar til hva han finder er det viktigste i de amerikanske papirer. "That is a terrible story. He is completely crazy. Those people have driven him out of his mind". - S! med "those people" sikter Hitler sansynligvis til den norske motstandsbevegelse".-- For oss som kjendte Quisling indgående, virker en sådan kommentar fra dr.S's side lite fundert og propagandistisk påvirket. - Quisling lot seg aldri påvirke av den sagnomsuste "norske motstandsbevegelse" som han betraktet som illegal og stridende mot folkeretten. Quisling var jo officer og hadde allerede fra 1940, juni måned kopi av kapitulasjonsbetingelsene for Norge. - Derfor hevdet Quisling alltid at den norske "motstandsbevegelse" var illegal. Derimot var Quisling en patriot, det er tåpelig fremdeles å vilde hevde noe andet, og han hadde alltid det norske folks interesser for øie og kjempet for disse interesser mot eventuelle tyske overgrep. Disse overgrep kom da også som forsøk fra Terbovens side.

Som du så godt vet var jeg alltid tilstede når disse diskusjoner med Terboven fandt sted og det var da alltid meg som måtte føre ordet. Jeg kjendte Quisling så godt at jeg på hans minespill kunne se om jeg gikk for langt i mine uttalelser eller ei. Selvsagt hadde vi lagt en plan for hver samtale på forhånd. - Jeg hadde jo stadig møter med Dere mine yngre medarbeidere så Dere var ganske godt a jour med utviklingen. -- Altså som følge av at jeg nærsagt alltid måtte føre ordet, ble jeg av tyskerne, som du vel husker, ~~xxxxxxx~~ kaldt for "der graue Eminetz" på slottet som drev Quisling til sin opposisjon. Dette er bare delvis riktig fordi Quisling selv i høieste grad var enig i denne opposisjon. Jeg vil uttrykke det således. Det var Quislings kamp for det norske folks interesse som drev ham ind i opposisjon mot tyskerne og da særlig Terboven. - Men tyskerne gav meg skylden for det, og som du husker ble jeg 2 ganger forsøkt likvidert av tyskerne i Oslo i den anledning samt skulde dumpes ut av Terbovens fly som han elskverdiggst stillet til min rådhighet til en av mine reiser, ~~xxxxxxx~~ Som du husker hadde jeg alltid med en av dere sekretærer eller byråsjef Holmboe på mine reiser, men dengang Terboven tilbød mig sit fly kunde jeg ikke ta med noen, og det var kun fordi jeg ble advaret fra en av det tyske S.D. at jeg kanselerte min reise., Jeg har opholdt meg så lenge med dette for at det skal forståes at det var meg og mine medarbeidere som Hitler mente med "those people" ikke motstandsbevegelsen, som Quisling av godt hjerte foragtet og betraktet som barnelek.- Videre refererer dr. Scharffenberg til Züchners uttalelser av juni 1945. (Quislingsakens dokumenter side 503) Der står bl.a. "Da Quisling i midten av 1944 hadde vært hos Hitler, uttalte således denne da Q. var gått: "Man muss ja diese Gummischweinchen "os.v osv" Hertil er å bemerke at Quisling slett ikke var hos Hitler i midten av 1944. Det var meg som var i Berlin på Quislings vegne, og jeg talte også med den refererte dr. Klein ved denne anledning. Min reise til Berlin i midten av 1944 var for å forberede et møte mellom Hitler og Quisling som var ~~xxxxxxx~~ satt til å finde sted August - September samme år, men

grundet stadige utsettelse fra tysk side (og med sabotering fra Terbovens side) først fandt sted de senere dager av januar 1945. - Programmet for dette møte var grundig gjennomarbeidet (du var jo selv med på dette arbeid) På grund av de stadige utsettelse fra tysk side, måtte jeg i midten av december 1944 igjen reise til Berlin. Under mit første Berlineropphold i december 1944 førte jeg på Quislings vegne også forhandlinger med de tyske myndigheter. (Reichssicherheitshauptamt, Berger, Himmler etc.) om øieblikkelig tilbakeføring av alle norske politiske fanger og krigsfanger i Tyskland. Tilbakeføringen ble senere (mars, april) gjennomført av Svenska Røde Kors, men initiativet var Quislings, og mitt. Bevis herfor foreligger selvsagt. Foruten disse forhandlinger ble programmet for det kommende møte endelig fastlagt etter langvarige forberedelser, hvorunder de 2 unge norske, Ole Brunæs og Jan Sundberg, som begge opholdt seg i Berlin nedla et ualmindelig fortjenestefuldt arbeide som vil bli nærmere beskrevet andet sted.

Programmet for møtet var således:

I Offisiell Fredsslutning mellom Norge og Tyskland.

- a) Et neytralt Norge.
- b) Norsk-Tysk handelsavtale, frihet for Norge til å stå fritt i sin handel med Danmark og Sverige under hensyntagen til like rett for Tyskland.
- c) Tysk civiladministrasjon bort fra Norge.
- d) Ambassade i Oslo og Berlin.
- e) Norsk Tysk vennskapspakt.
- f) Norge bidrar til forsvar av egne grenser.
- g) Norsk medvirkning (initiativ) til istandbringelse av regionalavtale mellom Norge, Sverige, Danmark og Finland (Finland senere utgått) til en neutral blokk, men forpliktet til å overta Skandinavias forsvaret.

II Europapakt. (Utarbeidet av Quisling og meg. Senere fundet av de allierte og Churchill benyttet dette forslag som grundlag for sin tale til studentene i Zürich.)

Vi kom til Berlin under forutsetning av å behandle disse spørsmål. Jeg var den eneste som fulgte Quisling på denne reise. Kun ved at Quisling insisterte på at jeg skulde være med som forhandler fikk Terboven til å bøie av. Som representant for Terboven medfulgte Oberführer ved S.D. Feliz, Chef for S.D. i Norge. - Det var meningen at vi straks etter vår ankomst ~~skulle reise direkte til Berlin med fly kl. 10 om formiddagen~~ skulde komme til møte med Hitler. Møtet ble først utsatt til søndag ettermiddag og senere til dagen etter. Derpå til den følgende dag. - I mellomtiden hadde vi samtaler med Lammers, chef for Reiskansalei samt Goebbels, hvor vi fremla våre synspunkter. Der var samtidig fremsatt et tysk forlangende i Norge om at befolkningen ytterligere skulde overgi ulltepper etc. etc. De første 1 1/2 dag gikk med for å stoppe dette initiativ fra tysk side. I mellomtiden hadde Terboven innfundet seg og hadde straks hatt en samtale med Hitler. Da vårt møte med Hitler skulde finne sted den anden dags aften, ble jeg ved indgangen til Hitlers kabinett nektet adgang under begrundelse at at det skulde være en personlig samtale mellom Quisling og Hitler. Jeg var altså ikke tilsted ved den første samtale, men ventet i forværelset. Da imidlertid også v. Ribbentropp, Terboven og Bormann indfandt seg etter at Quisling hadde gjort sterke henstillinger ble jeg sluppet ind. Møtet var meget kort og betydningsløst. Det ble dog bekreftet at de tyske forlangender om utlevering av ulltepper etc. ikke vilde bli fremmet. Derpå ble der oppsatt en protokoll over diskusjonen over de 2 punkter som er referert på foregående side.

Neste dag var der lunch hos v. Ribbentrop og møte i Reichskançelei om ettermiddagen. Møtet var ganske kort, idet Hitler tok Quisling med seg i bort i en krok og hadde en samtale. (antagelig beveget de seg strax op i stratosfæriske høider) Dette var Quislings inntrykk av samtalen. Noen realbehandling av de foreliggende saker kom vi ikke til. - Det var etter den offisielle bankett om aftenen at vi for første gang kom til realforhandling. Desverre ikke om de ting hvorefter tabellen var satt opp. a Lammers var den som ga banketten og tilstede var en rekke høiere embedsmænd og ministre. bl. andet den nye øverstkommanderende i Norge, general Böhme. De eneste norske som var tilstede var Quisling og meg selv. Da vi satt og drakk kaffe i salongen etter middagen kom plutselig Terboven tilsyne sammen med sin representant i Berlin Wittler. Terboven meddelte høitidelig at der hadde fundet sted et attentat på Nordlandsbanen, hvor et tog med tyske militære var ødelagt. Han kom direkte fra et møte med Hitler sa han og han fremla et dokument som var utferdiget sammen med Hitler, (eller forfattet av Hitler). Dette dokument ventet på Quislings underskrift, Terbovens underskrift forelå alt, og Quisling skulde underskrive som Norges statsminister. Quisling fikk dokumentet og penn ble gitt ham til underskrift. Jeg iaktok nøiaktig Quislings ansiktsuttrykk under gjennomlesningen. Hans uttrykk ble meget markert og han ble meget blek. Noget som tydet på at han var uhyre opprørt. Istedenfor strax å undertegne det som Terboven forsøkte å få ham til, overleverte Quisling dokumentet til meg. Bad meg lese det nøiaktig igjennom og si hva jeg mente om det. Situasjonen var ganske dramatisk idet samtlige forsto at det var et viktig dokument uten at det foreløbig var kjendt av andre end Quisling og Terboven. - Jeg leste dokumentet igjennom langsomt. Det var avfattet som en resolusjon & det Hitler deri hadde gitt Terboven som Reichskommissar og Quisling som Norges ministerpresident tillatelse til å forandre sin politikk overfor den norske befolkning og nu gå frem med den nødvendige hårdhet for å knekke sabotasjelysten i Norge. Der var i den anledning ~~fraxRxxYxxxxxxkaxxxxy~~ blit godtatt det forslag som var fremkommet fra R.K. Terboven og ministerpr. Quisling om at der strax, på grund av den nettopp stedfundne sabotage på Nordlandsbanen, hvorunder mange tyske soldater hadde mistet livet, skulde foretas gidselskytning. Det ble nevnt et antal på 10.000 - titusen -. Dokumentutkastet foreligge. --Da jeg var ferdig med gjennomlesningen bad Quisling igjen om å si min mening. Jeg sa da det første som faldt meg ind "Før man undertegner et sådant dokument bør noen tenke seg godt om og sove på tanken". Jeg ble strax avbrudt av Terboven som sa at der Führer ventet på at få det underskrevne dokument. Gidselskytningen skulde begynde samme natt, uten at der var faldet noen dom, og kun en anklage var heretter nok for å få et menneske skudt. Den samme scene som utallige ganger tidligere utspandt seg. Quisling indtok sin stilling som Sfinx og jeg måtte føre ordet. Terboven som ikke alltid var rolig når han diskuterte var i den senere diskusjon meget ubehersket. Han betonet meget sterkt at når der Führer hadde sagt at han ventet dokumentet undertegnet strax, så var det te en ordre. Stadig iagttagende Quisling sa jeg at dette dokument var en overrumpling og at ministerpresident Quisling og jeg var kommet til Berlin etter innbydelse for å diskutere et fastlagt program. Terboven ble mer og mer ubehersket og fremholdt sterkt at det var forbundet med fare for vedkommende ikke å anlyde der Führers ordre. Og dette var å betrakte som en ordre. - Å underskrive - Min replikk til dette gjentog jeg ordrett: " På denne måte tvunget til øieblikkelig å si min mening, uten å få tid til å studere dokumentet nærmere, må jeg si at såvidt jeg kan se kan ingen norsk ministerpresident underskrive et sådant dokument. En norsk ministerpresidents oppgave er å ivareta norske medborgeres interesser, ikke å medvirke til å forøde norske borgeres liv. Såvidt jeg vet har alltid ministerpresident Quisling vært en sterk motstander av den tidligere tyske gidselskytning i Norge. Vi er nu her i Berlin for å forhandle oss frem til at den tyske siviladministrasjon inclusive Den herr Reichskommissar, forsvinder fra Norge og ikke for å underskrive dette hårreisende dokument som samtidig helt slår benene under vårt forhandlingsgrunnlag." - Jeg så at Quisling umerkkelig ga meg et

bifallende blick. Terboven-eksploserte fuldstendig og skrek at jeg alltid hadde ødelagt det gode og tillidsfulde samarbeide mellom der Führer Tyskland, Terboven og Quisling, og at der Führer var oppmerksom på dette samt at han (der Führer) strax skulde bli gjort oppmerksom på at jeg motarbeidet hans ordre. Quisling sa nu sin første bemerkning. Ordrett gjengitt: "Sendemann Støren har uttalt hva jeg og hele min regjering mener og, herr Reichskommissar, De kan betrakte herr Størens uttalelse som kommende fra meg som ministerpresident".-

Etter denne replikk fra Quislings side forlot strax Terboven stedet med en slengbemerkning om at vi nu skulde se hva som vilde hende. - Typisk var det at ikke en av de andre tilstedeværende tyskere bl.a. Kaltenbrunner hadde ytret et ord. Som rimelig var ble selskapet unid-
deltbart hevet og jeg gikk med Quisling til hans private salon for å diskutere saken. På veien dit fikk jeg i forbifarten gitt Brunæs og Sundberg som oppholdt seg i forværelset en hastig beskjed om hva som var forefalt, om at der var planer om masseskytning av nordmenn fra tysker-
nes side, og at vi måtte se å få stoppet dette. Jeg fikk gitt Sundberg som hadde telefonisk privatkode beskjed om at han lot Oslo få vite at der var vanskeligheter med våre forhandlinger. Jeg kunde se at min hastinge og endnu ufuldstendige beskjed til de unge menn gjorde et meget sterkt inntrykk på dem. Ved å henvende deg til Brunæs og ~~og~~ Sundberg vil de sikkert bekrefte denne dramatiske scene som selvsagt aldri kan glemmes. Fryktløse som de var ga de øieblikkelig uttrykk for at de stillet seg til tjeneste i den videre kamp for å redde situasjonen, tiltross for at de ikke et sekund var i tvil om at der var fare på ferde. -

Nu var selvsagt situasjonen helt forandret. Quisling var ikke i tvil om scene som hadde utspilt seg var et forsøk fra Terbovens side, ikke bare på å torpedere de forhandlinger som vi var kommet til Berlin for å avslutte, men situasjonen i Norge vilde ha blitt en helt anden. 1) Hvis Quisling hadde gått med på å underskrive dette resolusjonsdokument, vilde tyskernes makt i Norge (Terbovens) bli ubegrenset og Quisling med sin regjering for alltid være avskåret fra andet end å danse etter Terbovens musikk, med etterfølgende utrensning av de elementer som Terboven fandt skadelig for sin politikk. 2) Terboven regnet også med at Quisling vilde trekke seg tilbake og at Terboven derved helt vilde få makten. - Selvsagt var Quisling sterkt rystet over et sådant forlandende fra der Führers side, men han sa til meg: "Hvis jeg nu trekker meg tilbake, som De tidligere ved et par anledninger har anbefalt, hvordan tror De så det vil gå med Norges befolkning. Blodbadet i Stochholm vil nok arte seg som en bagatell mot hva som vil skje i Norge. De må da forstå at jeg ikke kan hadle således."-

Etter dene kategoriske uttalelse fra Quisling til meg, og som jeg be-
undret, var vårt standpunkt klart. - Å stoppe Terbovens aksjon.-

Hurtig fikk vi satt oss i forbindelse med Goebbels og satt ham ind i situasjonen samt gjort ham oppmerksom på hvilken redselspropaganda dette vilde bli mot tyskerne. Quisling vilde på alle måter bekjenne aktionen. Likeledes fikk vi forbindelse med v. Ribbentrop som fikk den samme beskjed. (V. Ribbentrop var på det tidspunkt en motstander av Goebbels og var på god fot med Terboven. Det samme kan sies om Göring). Kl. 2 om morgenen fikk vi beskje gjennom til Himmler som da var Hærens øverstkommanderende og oppholdt sig i sit specialtog utenfor Berlin.

Såvel Goebbels som Himmler lovet strax å gjøre forestillinger for å hindre at Terbovens (der Führers) plan ble satt ut i livet. Neste morgen kl. 7 fikk vi beskjed om at Terboven hadde forladt Berlin kl. 4 1/2 om morgenen "i unåde" og at der ingen ridselskytning skulde foretas. -

